

Київські сторінки "Хроніки-2000"
(Хроніка-2000. Український культурологічний альманах.
Випуск 17-18. Київ, 1997. — 384 с.)

Протягом останніх років нарікати на видавничу скруту стало в Україні чи не ознакою доброго тону. З тими наріканнями важко не погодитися: книжкові розкладки засипано російськомовною книжкою /на всі смаки — від "чорної Еманюель" аж до "Сповіді" Святого Августина/, на той час як вартісні україномовні видавничі проекти коли вже й не зовсім відсутні, то дуже поступаються кількістю, а часто — і якістю. Особливо важко робити серйозні видання, не розраховані на комерційний успіх серед невибагливої публіки. Ми вже багато разів були свідками, як виникали — і після першого-другого числа згасали часописи, які заповідалися бути по-справжньому елітними.

А такі часописи особливо важливі для культури, що /використовуючи термін Івана Дзюби/ прагне бути повноструктурною. Автор зовсім не відкидає "просвітянства" — але рівень інтелектуальної еліти держави визначається все ж не тільки ним. Звісно, на пояснення скрути з виданнями цього штибу можна навести безліч причин: і традиційну російськомовність нашої "сметанки" /сиріч — "істеблішменту"/, і конкуренцію російських /чи й власних російськомовних/ видань, і безглузду податкову політику держави, що однаково трактує і серйозний часопис, і комерційний кіоск.

Втім, поки більшість — нарікає, дехто попри всі труднощі таки робить видання, що заповнюють потребу саме в елітній друкованій продукції.

Перше число "Хроніки-2000" /незмінний редактор видання - Ю.Буряк/ з'явилося 1992 року. Відтоді редакції, попри всі складнощі, вдавалося підтримувати поважний і ґрунтовний рівень видання. Альманах не вмщував трактатів про етрусків-предків українців, чи розмірковувань політика на тему "хто з'їв моє м'ясо?" Натомість послідовно з'являлися матеріали знаних сьогоднішніх і призабутих дослідників, цікаві для загалу сторінки архівної спадщини. Це, зрештою, забезпечило "Хроніці-2000" помітне й осібне місце в потоці нашої періодики.

Щойно вийшло з друку здвоєне сімнадцяте-вісімнадцяте число альманаху, присвячене Києву. В обсягах короткого газетного допису важко переповісти бодай його повний зміст — але основні публікації варто відзначити.

В рубриці "Хроніка-2000 ст." подається продовження українського перекладу фундаментальної праці визначного історика й мовознавця Омеляна Пріцака "Походження Русі" /англійське

видання з'явилося ще 1981 р. в Гарварді/. Час бароко представлений "Тератургимною" А.Кальнофойського /текст, широко згадуваний всіма істориками Києва — але досі майже недоступний загалом/, та уривками з прецікавих щоденників шотландського генерала на російській службі Патріка Гордона, який з волі обставин перебував у Києві в 1684-1685 роках.

Широке полотно звичаїв та побуту магістратського Києва на початку минулого століття читач знайде в ґрунтовній розвідці А.Макарова "Дні Магдебургії" в старому Києві". З неї він дізнається й про "національну гвардію" магістрату, й про прихований політичний підтекст "нижнього пам"ятника Володимиру", яким батьки міста в 1802 році прагнули забезпечити непорушність підтверджених Олександром давніх вольностей /які, однак, було скасовано вже наступним імператором Миколою через 32 роки/.

Періодові межі століть присвячено спогади Г.Житецького /сина славетного вченого/ про людей кола "Київської старіни". Гадаю, для сучасних видавців будуть цікавими й суто фінансові аспекти виживання цього органу київської "Громади", який через брак передплатників з року в рік зводив бюджет з чималим дефіцитом, що його доводилося покривати з кишень приватних жертвувачів. Нарешті, чимало цікавих рис до періоду Гетьманату додадуть і щоденники за 1918 рік Дмитра Донцова — на той час керівника урядової Української телеграфної агенції. Звісно, історія не має умовного способу — але якби не сварки українських діячів, які буквально виштовхували патріотично налаштованого, але розважливого й поміркованого гетьмана в обійми російського білого офіцерства, то хто зна, чи утвердилися б у Києві через два роки більшовики... І про цей історичний урок варто пам"ятати й сьогодні.

Нарешті, на завершення номеру вміщено інтерв'ю з легендарним київським істориком М.Брайчевським. З нього читач довідається й про особливості "радянської" історичної школи /коли за історичне джерело правила постанова радянського чи партійного органу — як це було з 1000-літтям Новгороду чи 1500-літтям Києва/, й про науковий доробок самого Михайла Юліановича, що сьогодні обіймає 14 недрукованих томів, обсягом по 20 видавничих аркушів кожен...

Звісно, тут подано перелік далеко не всіх авторів альманаху. Поруч із названими, в київському числі "Хроніки-2000" фігурують Г.Логвин, В.Шевчук, В.Галайба, Д.Кирик, О.Кучерук, М.Рибинський, В.Ковалинський, С.Кот та інші. Але й коротко згаданого тут, гадаю, вистачить, аби читачеві захотілося придбати й прочитати "київське" число альманаху.

Максим Стріха.